

Bílá nemoc

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

Analýza uměleckého textu

I. část

- zasadit výňatek do kontextu díla
- Hlavním tématem je epidemie bílé nemoci, na kterou se nedaří najít lék. Není ale skutečnou tělesnou nemocí, ale symbolicky znázorňuje „nakaženou“ mysl. Téma války. Jeden člověk nemůže nic proti davu lidí.
- Blíže neurčené místo. Střídání jen několika různých prostředí (klinika, maršálova kancelář, Galénova ordinace, pokoj rodiny, čekárna před Galénovou – ordinací atd.) Autorova současnost (před vypuknutím 2. světové války).
- Varování před nebezpečím fašismu. Konflikt ideálů demokracie a diktatury. Konflikt hlavního hrdiny a společnosti. Čapek chtěl varovat před nesmyslností války. Paradox – Galén přesvědčil vůdce války X ušlapán těmi, za něž bojoval.
- Motivem je úpadek společnosti, fašistické nesmysly (nesmyslnost válek), bezmocnost jedince ústředním motivem dramatu je konflikt mezi doktorem Galénem, charakterním přirozeně inteligentním skromným člověkem, a diktátorem.
- **Literární druh:** Drama (protifašistické a protiválečné drama o 3 jednáních)
- **Literární žánr:** Tragédie

II. část

- ER forma, dialog
- 3 dějství a 14 obrazů. Kompozice chronologická.
- **Hlavní postavy:**
 - Dr. Galén – mladá lékař, naivní
 - Maršál – velitel vojsk, diktátor
 - Baron Krüg – přítel Maršála, dodává mu zbraně
 - Dvorní rada Sigelius – ředitel nemocnice, touha po slávě
- **Děj:**
 - V jisté, blíže neurčené zemi, se rozmohla epidemie tzv. bílé nemoci. Jde pravděpodobně o jakousi formu malomocenství, která se projevuje bílými skvrnami na kůži. Šíří se dotykem a ze začátku pouze mezi chudými a starými lidmi. Zemi ovládá diktátor Maršál, který se připravuje na výbojnou válku proti menšímu sousednímu státu. V tom mu pomáhá vlastník zbrojovek baron Krüg. Mladému doktorovi Galénovi se mezitím podaří najít lék proti bílé nemoci, ale léčí jen chudé lidi, kteří nemají moc ani vliv. Těm vlivnějším Galén lék vydat odmítá. Když onemocní baron Krüg, zavolá Galéna, aby ho vyléčil. Ten mu dává podmínku – musí okamžitě zastavit zbrojení, jinak mu lék nebude vydán. Krüg žádá Maršála, aby uzavřel mír, ten však nehodlá se zbrojením přestat a Krüg ze zoufalství spáchá sebevraždu. Po jeho smrti začíná útok na sousední zemi. Avšak také Maršál na sobě upozoruje bílou skvrnu. Maršálova dcera pozve Galéna, aby Maršála vyléčil, ten má ale stále stejnou podmínku – Maršál musí uzavřít mír. Teprve na naléhání své dcery a mladého Krüga, je ochoten uzavřít mír a splnit tak Galénovu podmínku poskytnutí léku. Dá zavolat Galéna, ale ten se před Maršálovým palácem střetne se skandujícím davem, a protože se snaží odporovat jejich provolávaní hesla: „Ať žije Maršál, ať žije válka!“ je on i lék davem ušlapán. Dav v tu chvíli netuší, že tak vlastně zabili oslavovaného vůdce. Navíc na závěr vypuká válka.

- Výstavba vět: neveršovaná

III. část

- na základě ukázky analyzovat jazyk a jazykové prostředky
- najít umělecké prostředky

Literárně historický kontext

- 5. období (díla s protifašistickým námětem). Zde řadíme i díla Válka s mloky a Matka.
- Další díla:
 - Utopie
 - Továrna na absolutno, Věc Makropulos, Krakatit, Válka s mloky
 - Filozofie
 - Hordubal, Povětroň, Obyčejný život
 - Antifašismus
 - Matka
 - Pohádky
 - Devatero pohádek, Dášenska čili život štěněte
- Demokratický proud české literatury v 20. – 30. letech 20. století (meziválečná literatura).
- Doba předválečná (před 2. světovou válkou).
- Karel Čapek trpěl od narození chronickým zánětovým onemocněním páteřních obratlů (kvůli nemoci nebyl odveden do rakouské armády a nemusel bojovat v 1. sv. válce). Po 1. sv. válce se stal redaktorem v několika denících a časopisech (Národní listy, týdeník Nebojsa). Po podpisu Mnichovské dohody se zhroutil Čapkův život. Snažil se zabránit rozdělení národa a usiloval o jeho jednotu. 25. prosince 1938 umírá na následky zápalu plic, který si přivodil po srpnových povodních.